

Stk. 4 svarer til KF § 2, stk. 2, næstsidste og sidste punktum, og stk. 3, sidste punktum.

Stk. 5 vil kunne anvendes, hvor der af andre grunde end vandindvindingens størrelse kræves bistand fra en landvæsenskommission, f. eks. hvis en skoles boring placeres på en idrætsplads uden direkte forbindelse med skolen, og der ønskes eksproprieret til ledningsforbindelse mellem boringen og skolen, hvis der ønskes inddragelse af en tidligere given ret efter § 31, stk. 2, hvis tinglysning af en servitut ønskes foretaget forud for pantegæld, og panthaveren ikke vil samtykke, jfr. bemærkningerne til § 12, stk. 2, og hvis en boring ønskes beskyttet efter § 42. Hvis en kommune ikke mener at burde give den ansøgte tilladelse, eller hvis en ansøger er utilfreds med kommunens afgørelse, står det ansøgeren frit at indbringe sagen for en landvæsenskommission. Behandling efter stk. 5 medfører ikke, at anlæggets ejer kommer ind under den særlige erstatningspligt i § 19.

Til § 13.

Stk. 1 svarer til KF § 7, 1. punktum, der stemmer med 1926-lovens § 2, stk. 1.

Stk. 2, der er nyt, svarer til KF § 4, stk. 2. Det er af stor betydning, at hensigtsmæssigheden af boringens eller brøndens anbringelsessted kontrolleres af det offentlige, allerede før boringen påbegyndes: Indbringelse af sagen for en landvæsenskommission — hvortil embedslægen også indkaldes, jfr. § 16, stk. 2 — vil ofte først ske, når boringen er færdig og er blevet prøvempet. Embedslægen må ved sin afgørelse navnlig tage sundhedsmæssige hensyn, men må også kunne gøre opmærksom på andre planlægningsmæssige hensyn, jfr. § 17, og eventuelt kunne forlange, at spørgsmålet herom forudsættes afgøres af en landvæsenskommission. Man har ikke fundet det muligt at udsondre konkrete tilfælde, hvor der hverken kan foreligge sundhedsmæssige eller andre grunde til, at embedslægen nægter sit samtykke; også sådanne sager foreslås derfor forelagt embedslægen, der dog i så fald ikke bør nægte sit samtykke.

Med hensyn til stk. 3 bemærkes, at 1926-loven ikke hjemler straf for vandindvinding uden tilladelse i strid med lovens regler, og at omkringboende kun kan gribe ind efter lovens § 9 over for den utilladte indvinding, hvis indvindingen har voldt dem skade. På landet vil en sådan indvinding i mange tilfælde ikke volde skade, og det klareste retsmiddel for at få et sådant indvindingsanlæg kommissionsbehandlet vil i så fald være det i reglen uforholdsmæssige: at anlægge civil retssag mod anlægget og herunder få det dømt til at standse sin virksomhed, indtil der

foreligger tilladelse fra en landvæsenskommission. I virkeligheden fandtes der således i mange tilfælde ingen brugelige sanktioner, og i den første årrække efter 1926-loven oprettedes der — i fortsættelse af praksis før 1926-loven — et meget stort antal vandværker på landet uden kommissionsbehandling. Ved cirkulære nr. 278 af 10. oktober 1941 anmodede indenrigsministeriet kommunalbestyrelserne om ikke at medvirke til oprettelse af private fællesvandværker (ved lånegarantier, tilladelse til nedlægning af ledninger i veje m. v.), medmindre værket blev kommissionsbehandlet, og en væsentlig del af de private fællesvandværker, der oprettedes efter 1941, er derfor blevet kommissionsbehandlet. I KF foreslås dels en straffehjemmel for at undlade at søge kommissionstilladelse (jfr. nærv. forslags § 66), dels i § 14 en udvidelse af 1926-lovens § 9, således at også det offentlige skal kunne indbringe en sag om utilladt indvinding for en landvæsenskommission, og således at dette kan ske, selv om der ikke er sket skade. Nærværende forslags § 13, stk. 3, stemmer med KF § 14. Det foreslås dog, at også en privat skal kunne indbringe en sag, hvor der ikke er lidt skade, og at sagen skal kunne indbringes for landvæsenskommissionen, allerede når opførelse af det utilladte anlæg er påbegyndt. Anlægget kan ikke antages påbegyndt, blot fordi der er foretaget prøveboringer eller prøvempumper, eller grunden er købt eller indledende forhandlinger i gang. Bestemmelsen er snævrere end KF § 14 ved ikke at omfatte indvinding af større kvanta end tilladt af en landvæsensret og heller ikke indvinding i medfør af en landvæsensretstilladelse, der er opnået ved ufyldstgørende oplysninger; disse forhold omfattes imidlertid af nærværende forslags § 28.

Til § 14.

Bestemmelsen, der er ny, giver nogle hovedbestemmelser om vandindvindingstilladelser til offentlige vandforsyningsanlæg. Bestemmelsen bygger på KF § 8.

I stk. 1 fastslås forudsætningsvis, at tilladelse kan gives til staten og til kommunerne. Som nævnt i bemærkningerne til § 2 vil det normalt være primærkommunerne, der opretter vandværker til almen vandforsyning. Det vil dog muligt fremtidigt visse steder kunne være praktisk, at samlede vandværker for større områder på landet oprettes af amtskommunerne. Herudover vil tilladelse i overensstemmelse med KF § 8, stk. 2, kunne gives til kommunale fællesskaber, hvad enten det er ejendoms- eller driftsfællesskaber, når deres vedtægter er godkendt af indenrigsministeren. Man har anset det for rimeligt for disse fællesskaber altid